

COMPENDIUM VAN DE SOCIALE LEER VAN DE KERK

INHOUDSTAFEL

INLEIDING

Een integraal en solidair humanisme

a) Bij het aanbreken van het derde millennium	1
b) De betekenis van dit document	3
c) Ten dienste van de volledige waarheid omtrent de mens	7
d) In het teken van solidariteit, respect en liefde	9

DEEL EEN

HOOFDSTUK EEN

Gods liefdesplan voor de mensheid

I. GODS BEVRIJDENDE OPTREDEN IN DE GESCHIEDENIS VAN ISRAËL	13
a) Gods gratuite nabijheid	13
b) Het principe van de schepping en Gods gratuite optreden	16
II. JEZUS CHRISTUS. DE VERVULLING VAN HET LIEFDESPLAN VAN DE VADER	17
a) In Jezus Christus is de beslissende gebeurtenis in de geschiedenis van God met de mensheid vervuld	17
b) De openbaring van de drie-ene liefde	18
III. DE MENSELIJKE PERSOON IN GODS LIEFDESPLAN	20
a) De drie-ene liefde, de oorsprong en het doel van de menselijke persoon	20
b) Christelijk heil: voor alle mensen en voor de ganse persoon	22
c) De leerling van Christus als een nieuw schepsel	23
d) De transcendentie van het heil en de autonomie van de aardse realiteiten	25
IV. GODS PLAN EN DE ZENDING VAN DE KERK	27
a) De Kerk, teken en bescherming van de transcendentie van de menselijke persoon	27
b) De maatschappij verrijken en doordringen met het Evangelie	29
c) Nieuwe hemelen en een nieuwe aarde	31
d) Maria en haar ' <i>fiat</i> ' aan Gods liefdesplan	33

HOOFDSTUK TWEE

De missie van de >Kerk en de sociale leer

I.	EVANGELISATIE EN SOCIALE LEER	34
	a) De Kerk, Gods verblijfplaats onder de mensen	34
	b) De maatschappij verrijken en doordringen met het Evangelie	35
	c) Sociale leer, evangelisatie en bevordering van de mens	37
	d) De rechten en plichten van de Kerk	39
II.	DE NATUUR VAN DE SOCIALE LEER VAN DE Kerk	41
	a) Kennis verlicht door het geloof	41
	b) In vriendelijke dialoog met alle kennisdomeinen	43
	c) Een uitdrukking van het leerambt van de Kerk	44
	d) Voor een maatschappij verzoend in rechtvaardigheid en liefde	46
	e) Een boodschap voor de zonen en de dochters van de Kerk en voor de mensheid	48
	f) Onder het teken van continuïteit en vernieuwing	49
III.	DE SOCIALE LEER VAN DE KERK IN ONZE TIJD: EEN HISTORISCHE SCHETS	50
	a) Het begin van een nieuwe weg	50
	b) Van <i>Rerum novarum</i> tot op onze dagen	52
	c) In het licht en onder impuls van het Evangelie	61

HOOFDSTUK DRIE

De menselijke persoon en de mensenrechten

I.	DE SOCIALE LEER EN HET PERSONLAISTISCHE PRINCIPE	63
II.	DE MENSELIJKE PERSOON ALS "IMAGO DEI"	64
	a) Schepsel naar het beeld van God	64
	b) Het drama van de zonde	67
	c) De universaliteit van de zonde en de universaliteit van het heil	70
III.	DE VELE ASPĖCTEN VAN DE MENSELIJKE PERSOON	72
	A) De eenheid van de persoon	72
	B) Openheid voor de transcendentie en de uniciteit van de persoon	75
	a) Open voor de transcendentie	75
	b) Uniek en onherhaalbaar	75
	c) Respect voor de menselijke waardigheid	76
	C) De vrijheid van de menselijke persoon	78
	a) De waarde en de grenzen van de vrijheid	78
	b) De band die vrijheid met waarheid en de natuurwet verenigt	79
	D) De gelijkwaardigheid van alle personen	82
	E) De sociale natuur van de mens	85
IV.	MENSENRECHTEN	87
	a) De waarde van de mensenrechten	87
	b) De specificatie van de mensenrechten	89

c) Rechten en plichten	91
d) de rechten van volken en naties	91
e) het overbruggen van de kloof tussen de letter en de geest	92

HOOFDSTUK VIER

Principes van de sociale leer van de Kerk

I. BETEKENIS EN EENHEID	94
II. HET PRINCIPE VAN HET ALGEMEEN WELZIJN	96
a) Betekenis van voornaamste implicaties	96
b) Verantwoordelijkheid van iedereen voor het algemeen welzijn	97
c) De taken van de politieke gemeenschap	98
III. DE UNIVERSELE BESTEMMING VAN DE GOEDEREN	100
a) Oorsprong en betekenis	100
b) De universele bestemming van de goederen en privé-eigendom	102
c) De universele bestemming van de goederen en de preferentiële optie voor de armen	106
IV. HET SUBSIDIARITEITSBEGINSEL	108
a) Oorsprong en betekenis	108
b) Concrete indicaties	110
V. PARTICIPATIE	111
a) Betekenis en waarde	111
b) Participatie en democratie	112
VI. HET SOLIDARITEITSBEGINSEL	113
a) Betekenis en waarde	118
b) Solidariteit als sociaal principe en morele jeugd	114
c) Solidariteit en gemeenschappelijke groei van de mensheid	115
d) Solidariteit in het leven en de boodschap van Jezus Christus	117
VII. DE FUNDAMENTELE WAARDEN VAN HET SOCIALE LEVEN	118
a) De relatie tussen principes en waarden	118
b) Waarheid	119
c) Vrijheid	119
d) Rechtvaardigheid	121
VIII. DE WEG VAN DE LIEFDE	122

DEEL TWEE

HOOFDSTUK VIJF

Het gezin, de levenskrachtige cel van de maatschappij

I.	HET GEZIN, DE EERSTE NATUURLIJKE MAATSCHAPPIJ	127
	a) Het belang van het gezin voor de persoon	128
	b) Het belang van het gezin voor de maatschappij	129
II.	HET HUWELIJK, HET FUNDAMENT VAN HET GEZIN	130
	a) De waarde van het huwelijk	130
	b) Het sacrament van het huwelijk	132
III.	DE SOCIALE SUBJECTIVITEIT VAN HET GEZIN	134
	a) De liefde en de vorming van een gemeenschap van personen	134
	b) Het gezin is het heiligdom van het leven	140
	c) De taak van de opvoeding	146
	d) De waardigheid en de rechten van kinderen	150
IV.	HET GEZIN ALS PROTAGONIST VAN HET SOCIALE LEVEN	151
	a) Solidariteit in het gezin	151
	b) Gezin, economie en arbeid	152
V.	DE MAATSCHAPPIJ TEN DIENSTE VAN HET GEZIN	154

HOOFDSTUK ZES

De menselijke arbeid

I.	BIJBELSE ASPECTEN	156
	a) De plicht om de aarde te bewerken en te beheren	156
	b) Jezus, man van de arbeid	158
	c) De plicht om te arbeiden	160
II.	DE PROFETISCHE WAARDE VAN RERUM NOVARUM	161
III.	DE WAARDIGHEID VAN DE ARBEID	163
	a) De subjectieve en objectieve dimensie van arbeid	163
	b) De relatie tussen arbeid en kapitaal	166
	c) Arbeid, rechtsgrond tot deelname	169
	d) De relatie tussen de arbeid en de privé-eigendom	170
	e) Rust op feestdagen	171
IV.	HET RECHT OP ARBEID	172
	a) Arbeid is noodzakelijk	172
	b) de rol van de Staat en van de burgerlijke maatschappij in het bevorderen van het recht op arbeid	174
	c) Het gezin en het recht op arbeid	176
	d) Vrouwen en het recht op arbeid	176
	e) Kinderarbeid	177

f) Migratie en arbeid	178
g) De wereld van de landbouw en het recht op arbeid	179
V. DE RECHTEN VAN DE ARBEIDERS	180
a) De waardigheid van de arbeiders en het respect voor hun rechten	180
b) Het recht op een rechtvaardige vergoeding en inkomensdistributie	181
c) Het stakingsrecht	182
VI. SOLIDARITEIT TUSSEN DE ARBEIDERS	183
a) Het belang van de syndicaten	183
b) Nieuwe vormen van solidariteit	184
VII. DE “RES NOVAE” IN DE WERELD VAN DE ARBEID	186
a) Een historische overgangsfase	186
b) Sociale leer en de “nieuwe dingen”	189

HOOFDSTUK ZEVEN

Het economische leven

I. BIJBELSE ASPECTEN	193
a) De mens, armoede en rijkdom	193
b) De rijkdom is er om te worden gedeeld	196
II. MARAAL EN ECONOMIE	197
III. PRIVÉ-INITIATIEF EN DE ONDERNEMING	200
a) Het bedrijf en zijn doelstellingen	201
b) De rol van de ondernemer en de bedrijfsleider	204
IV. ECONOMISCHE INSTITUTIES IN DIENST VAN DE MENS	206
a) De rol van de vrije markt	206
b) Het optreden van de staat	208
c) De rol van de intermediaire lichamen	211
d) Sparen en consumptie	212
V. DE “RES NOVAE” IN DE CONOMISCHE SECTOR	213
a) Globalisatie: kansen en risico's	213
b) Het internationale financiële systeem	217
c) De rol van de internationale gemeenschap in een tijd van globale economie	219
d) Een integrale en solidaire ontwikkeling	220
e) Nood aan meer opvoedkundige en culturele vorming	221

HOOFDSTUK ACHT

De politieke gemeenschap

I. BIJBELSE ASPECTEN	223
a) Gods heerschappij	223

b) Jezus en het politieke gezag	224
c) De eerste christelijke gemeenschappen	225
II. GRONDSLAG EN DOEL VAN DE POLITIEKE GEMEENSCHAP	227
a) De politieke gemeenschap, de menselijke persoon en het volk	227
b) Het verdedigen en bevorderen van de mensenrechten	229
c) Sociaal leven gebaseerd op burgerlijke vriendschap	230
III. HET POLITIEKE GEZAG	232
a) Het fundament van het politieke gezag	232
b) Gezag als een morele kracht	234
c) Het recht op gewetensbezwaar	236
d) Het recht op verzet	236
e) Het opleggen van straf	237
IV. HET DEMOCRATISCHE SYSTEEM	240
a) De waarden en de democratie	240
b) Instellingen en democratie	241
c) Morele componenten van de politieke vertegenwoordiging	242
d) Instrumenten voor politieke participatie	243
e) Informatie en democratie	244
V. DE POLITIEKE GEMEENSCHAP TEN DIENSTE VAN DE BURGERLIJKE MAATSCHAPPIJ	246
a) De waarde van de burgerlijke maatschappij	246
b) De prioriteit van de burgerlijke maatschappij	246
c) de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel	247
VI. DE STAAT EN DE RELIGIEUZE GEMEENSCHAPPEN	248
A) Godsdienstvrijheid, een fundamenteel mensenrecht	248
B) De katholieke kerk en de politieke gemeenschap	250
a) Autonomie en onafhankelijkheid	250
b) Samenwerking	250

HOOFDSTUK NEGEN

De internationale gemeenschap

I. BIJBELSE ASPECTEN	252
a) De eenheid van de mensenfamilie	252
b) Jezus Christus, portotype en fundament van de nieuwe mensheid	253
c) De universele roeping van het christendom	254
II. DE FUNDAMENTELE REGELS VAN DE INTERNATIONALE GEMEENSCHAP	255
a) De internationale gemeenschap en waarden	255
b) Relaties gebaseerd op harmonie tussen de juridische en de morele orde	257
III. DE ORGANISATIE VAN DE INTERNATIONALE GEMEENSCHAP	259
a) De waarde van internationale organisaties	259

b) De rechtspersoonlijkheid van de Heilige Stoel	262
IV. INTERNATIONALE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	263
a) Samenwerking om het recht op ontwikkeling te garanderen	263
b) De strijd tegen de armoede	266
c) Buitenlandse schuld	267

HOOFDSTUK TIEN

De bescherming van het milieu

I. BIJBELSE ASPECTEN	268
II. DE MENS EN HET UNIVERSUM VAN DE GESCHAPEN DINGEN	270
III. DE CRISIS IN DE RELATIE TUSSEN MENS EN HET MILIEU	274
IV. EEN GEMEENSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID	277
a) Het milieu, een collectief goed	277
b) Het gebruik van de biotechnologieën	281
c) Het milieu en de verdeling van de goederen	285
d) Nieuwe levensstijlen	287

HOOFDSTUK ELF

Het bevorderen van de vrede

I. BIJBELSE ASPECTEN	289
II. VREDE: DE VRUCHT VAN RECHTVAARDIGHEID EN LIEFDE	291
III. HET FALEN VAN VREDE: OORLOG	293
a) Wettige zelfverdediging	295
b) Het verdedigen van vrede	297
c) De plicht om de onschuldigen te beschermen	298
d) Maatregelen tegen zij die de vrede bedreigen	300
e) Ontwapening	300
f) De veroordeling van terrorisme	303
IV. DE BIJDRAGE VAN DE KERK TOT DE VREDE	305

DEEL DRIE

HOOFDSTUK TWAALF

Sociale leer en kerkelijke actie

I. PASTORALE ACTIE IN DE SOCIALE LEER	311
a) Sociale leer en de inculturatie van het geloof	311

b) Sociale leer en sociale pastoraal	313
c) Sociale leer en vorming	315
d) Het bevorderen van de dialoog	317
e) De subjecten van de sociale pastorale activiteit	319
II. DE SOCIALE LEER EN HET ENGAGEMENT VAN DE LEKENGELOVIGEN	320
a) De leken gelovigen	320
b) Spiritualiteit van de leken gelovigen	322
c) Voorzichtig handelen	323
d) Sociale leer en lekenverenigingen	325
e) Dienstbaarheid in de verschillende sectoren van het sociale leven	326
1) De dienst aan de menselijke persoon	327
2) Dienst aan de cultuur	328
3) Dienst in de economie	333
4) Dienst in de politiek	334
BESLUIT	
Naar een beschaving van liefde	
a) De hulp die de Kerk aan de moderne mens biedt	341
b) Een nieuwe start vanuit het geloof in Christus	342
c) Een vaste hoop	343
d) Het opbouwen van de “beschaving van liefde”	344
INDEX VAN CITATEN	349
THEMATISCH REGISTER	375